

KATEDRALAKADEMIN

11 ÅR I KYRKANS OCH AKADEMINS TJÄNST

HÖSTEN 2025

KATEDRALAKADEMIN HÖSTEN 2025

REDAKTÖR: Normunds Kamergrauzis **OMSLAG:** John Emanuel Malm (1900–1968). Storkyrkan. Oljemålning. **FOTO:** Arne Hyckenberg (3, 7:1, 20:1, 21:1, 21:2, 21:3, 36:2, 36:3, 43:2, 44:3, 45:1) Nadja Hallström (6:1, 11, 12), Hanna Johansson (6:4) Emilia Dalén (6:5, 26:3), Magnus Aronson (6:9, 14, 23, 33), Lena Katarina Johansson (6:10, 22:1), Christer Sturmark (6:11), Christina Dagberger (6:12, 19:1), Louise Bergman (18:1), Olla Hedin (18:2), Lars Lerin (19), Melker Dahlstrand (22:2), Harald Tydén (26:1), Unsplash (27, 31.2), Alexander Larsson (46), Arkiv/pressbild (6.3, 6:7, 6:8, 14, 17:1, 17:2, 24, 25, 26:2, 30:1, 30:2), Andréas Lindström (2, 6.2, 6:4, 8:2, 9:2, 16, 19:2, 20:2, 20:3, 20:4, 20:5, 21:4, 21:5, 29, 31:1, 35, 36:1, 42:1, 42:2, 42:2, 42:4, 43:1, 42:3, 44:4, 44:1, 44:2, 44:4) **FORM:** september **TRYCK:** Typografiska 2025

Kunskap, medvetenhet och mod

Från allra första början av kristendomen har det varit en av grundattityderna att vara beredd. Beredd på ondskan som lurar om hörnet. Beredd på att göra gott. Bered på att avstå från sitt eget bästa för andras människors skull. Beredd på att behandla andra som mål och aldrig som medel. Beredd på att stå upp för det som är rättvist. Beredd på att svara dem som vill ha skäl för det kristna hoppet. Beredd på den insats som söker oss. Beredd på Kristi återkomst. Och allt detta innebär handling. En kristen ska "som skor på sina fötter ha beredskapen att gå ut med budskapet om fred".

Det kräver kunskap, medvetenhet och inte minst mod. Kunskap om hur världen fungerar och vilka drivkrafter som leder åt olika håll. Medvetenhet om i vilken riktning ett känsligt samvete pekar ut handlingens väg. Mod att våga följa sitt samvete även om applåderna uteblir och motståndets vindar blåser upp till storm. Dessa tre är förvisso inte alltid lätta att leva upp till. Och där ambitionerna ibland kan bli övermäktiga får man trösta sig med aposteln Paulus ord: "Fullfölj nu arbetet så att resultatet motsvarar den goda viljan – allt efter er förmåga. Har någon bara den goda viljan,

så är han välkommen med vad han har och bedöms inte efter vad han inte har".

Höstterminens program inom Katedralakademien speglar just beredskapen ur olika aspekter. Både ute i världen inom kyrkan. Ur ett kristet perspektiv hänger de ihop. Fromhet och genuin världslighet är tvillingsyskon i utmaningen att förhålla sig beredd.

Programpunkterna belyser just kunskap, medvetenhet och mod på olika sätt. Sammantaget ger programmet en bild som på djupet kan berika vår förmåga att vara beredda i våra egna liv! Att vara beredda att leva.

*Normunds Kamergrauzis,
domkyrkoteolog*

Kalendarium

SID 8

SÖNDAG 31 AUGUSTI

BOKRELEASE

DET GODA LIVETS BESKYDD

Om de tio budorden som rättesnören för ett gott liv

Karin Johannesson, biskop i Uppsala stift
och docent i religionsfilosofi

SID 14

SÖNDAG 28 SEPTEMBER

KYRKAN OCH TOTALFÖRSVARET

Jenny Salaj, beredskapssamordnare i Stockholms stift

SID 9

SÖNDAG 7 SEPTEMBER

BOKRELEASE

EVANGELIUM I SKUGGAN AV KRIGET

En teologisk dagbok

Jonas Eek, domprost och docent i praktisk teologi

SID 15

SÖNDAG 5 OKTOBER

ANDLIG BEREDSKAP

– om krisen eller kriget kommer?

Lennart Koskinen, biskop emeritus, TD

Ida Olenius, TD

Christoffer Wedebrand, verksam vid

Totalförsvarets forskningsinstitut

Samtalet leds av Carl-Reinhold Bråkenhielm,
professor emeritus

SID 12

SÖNDAG 14 SEPTEMBER

ANDLIG BEREDSKAP

- som en övning i att tänka på ett annat sätt

KG Hammar, ärkebiskop emeritus och professor

SID 17

SÖNDAG 12 OKTOBER

STORKYRKANS VÄNFÖRENINGENS DAG

*Mäster Eckhart - mystiker för som väcker
resonans än idag*

Mats Liljefors, dirigent och violinist

Amanda Liljefors, sopran

SID 18

SÖNDAG 19 OKTOBER

LIVETS UTMANINGAR

– *hur kan vi förbereda oss?*

Andreas Önver Cetrez, professor i religionspsykologi
vid Uppsala universitet

Per Magnus Johansson, docent i idé- och lärdoms historia
och psykoanalytiker

Ann Lagerström, journalist

Samtalet leds av Lotta Knutsson Bråkenhielm, TD

SID 19

SÖNDAG 26 OKTOBER

VAR DETTA ENS EN BEGYNNELSE?

*Kritiska perspektiv på berättelsen
om Stockholmsmötet 1925*

Fredrik Santell, teologie doktor i kyrkohistoria

SID 22

SÖNDAG 9 NOVEMBER

KLIMATHOT, PANDEMIER, SKOLSKJUTNINGAR

– *hur förbereder vi oss inför samhällskriser?*

Anders Tegnell, tidigare statsepidemiolog vid
Folkhälsomyndigheten

Svante Werger, verksam vid Myndigheten för
samhällsskydd och beredskap

Samtalet leds av Carl-Reinhold Bråkenhielm, professor
emeritus

SID 23

SÖNDAG 16 NOVEMBER

FRED OCH KRIG I KRISTEN TRADITION

Jenny Ehnberg, TD, verksam vid Svenska kyrkans
enhet för forskning och analys

SID 24

SÖNDAG 14 DECEMBER

PROFESSOR CARL-HENRIC GRENHOLMS FÖDELSEDAGSFÖRELÄSNING

Politisk cynism och statens etik

*Carl-Henric Grenholm, professor emeritus i etik
vid Uppsala universitet*

SID 25

SÖNDAG 21 DECEMBER

DEN GEMENSAMMA BEKÄNNELSEN

Ett samtal med Anders kardinal Arborelius

Anders kardinal Arborelius, OCD, biskop i Stockholm
Eskil Franck, docent

Filosofisk och teologisk resonans

Varje katedral är en lärande miljö

Intresset för kristen tro ökar. Vi lever i en tid då många människor söker sig till kyrkan, inte minst unga. Frågan är vad de där finner? Vad är kyrkan och vad finns att förvänta sig i en församling?

Det ser naturligtvis olika ut i skilda församlingar. Varje sammanhang har sina förutsättningar och sina begränsningar. Men gemensamt för varje församling är att kyrkan finns till för världens skull. Kyrkan är utsänd till varje människa med det glada budskapet om Guds kärlek i och genom Jesus Kristus. Det ärendet är kyrkans mission och uppdraget tar sig tre uttryck: att fira gudstjänst, att bedriva undervisning och att utöva diakoni.

I Stockholms domkyrkoförsamling finns ett rikt och varierat gudstjänstliv, med mycket musik och flera körer. Diakonin är bred – samtalsstöd, gemenskapsaktiviteter, ekonomiskt stöd – och sker bland äldre, ensamma och dem som lever i olika former av utsatthet. Undervisning och fördjupning i kristen tro finns för olika åldrar; för barn genom skolvisningar av katedralen, teologisk teater, körarbete och konfirmander.

Katedralakademien är en del av domkyrkoförsamlingens undervisningsuppdrag för vuxna. Katedralakademien är ett paraplybegrepp under vilket olika delar av församlingens undervisning ingår. Det är en bred verksamhet som fortlöpande utvecklas.

På söndagar finns de fördjupande föredragen och samtalen som följer på högmässan; här står teologin och den intresserade allmänheten i centrum. Somliga torsdagar samarbetar akademien med Stockholms stift och erbjuder fortbildning för kyrkans anställda; hit kommer forskare och utmanar kring aktuella pastorala teman. Dessutom sprids katedralakademins innehåll i vidare cirklar genom en kontinuerlig bokutgivning och inspelade föredrag. Och det finns flera planer framåt.

Varje katedral är en lärande miljö. Sedan ser lärandet olika ut, både beroende på sammanhangens och människors olika förutsättningar. Katedralakademins olika verksamheter strävar efter att möta så brett som möjligt, med syfte att erbjuda fördjupning.

*Jonas Eek,
domprost*

SÖNDAG 31 AUGUSTI
KL. 13.00–15.00
STORKYRKOSALEN

Det goda livets beskydd

Om de tio budorden som rättesnören för ett gott liv

BOKRELEASE

KARIN JOHANNESSEN

Det goda livets beskydd

*Om de tio budorden som
rättesnören för ett gott liv*

Vad är ett gott och lyckligt liv? Hur skyddar vi det egna och det gemensamma livet på bästa sätt? De tio budorden är allmänmänskliga och har i alla tider fungerat som rättesnören för ett livsbejakande liv. De ger vägledning om förhållanden och förhållningssätt som behöver råda i varje välfungerande samhälle. Som till exempel att inte stjäla eller dräpa, att inte vittna falskt eller ha begär till någon eller något som tillhör vår nästa.

När vi betraktar oss själva och våra liv i ljuset av de tio budorden får vi också syn på våra brister. Vi upptäcker tankar, ord, gärningar och underlåtelser som behöver lyftas fram i bön om förlåtelse. I Bergspredikan säger Jesus att de som hungrar och törstar efter rättfärdighet – efter ett gott liv i enlighet med buden – ska bli saliga och mättade. Det är så vi tillsammans med alla människor av god vilja får möjlighet att bidra till det goda livets beskydd. Att leva så är gott.

MEDVERKANDE

Karin Johannesson, biskop i Uppsala stift och docent i religionsfilosofi

Evangelium i skuggan av kriget

En teologisk dagbok

BOKRELEASE

SÖNDAG 7 SEPTEMBER
KL. 13.00–15.00
STORKYRKOSALEN

Efter att Ryssland inledde sitt invasionskrig mot Ukraina är det mycket som ställts på ända. Geopolitiska säkerhetsordningar har brutit samman. Enskilda människors framtidsdrömmar har slagits i spillror. Också teologiskt är det omprövningarnas tid. Går det att tro på Gud när Europas jord återigen trasas sönder av skyttegravar? Hur låter det kristna evangeliet i skuggan av kriget?

Minnet av den svenska prästen som under andra världskriget inte med ett ord benämnde kriget som rasade runt om i Europa – trots att han predikade nästan varje söndag under krigets sex år – väckte frågan: Vad kan man egentligen predika i skuggan av krig? Hur lyder kyrkans evangelium i ofredens tid?

Utifrån Jonas Eeks predikningar, tal, tidningskrönikor och samtidsspaningar har det vuxit fram en slags teologisk dagbok som aktualiserar frågan om hur kyrkan också under krig och kris kan fullfölja sitt uppdrag och bidra med det som är kyrkans unicitet: förmedla det glada budskapet om Guds kärlek till världen i ord och handling.

Ytterst finns förstås inte mycket att säga. Ändå behövs ord.

Ord för tro.

Ord som trots.

Ord till tröst

MEDVERKANDE

Jonas Eek, domprost och docent i praktisk teologi

I samarbete med förlaget Verbum.

KATEDRALAKADEMIN HÖSTEN 2025

JONAS EEK

EVANGELIUM
I SKUGGAN
AV KRIGET

EN TEOLOGISK
DAGBOK

"Andlig beredskap" av annat slag

Vi är inne i en period av upprustning av aldrig tidigare skådat slag. Den är till största delen av militär natur och investeringarna i nya och alltmer utvecklade vapen är enorma. Allt tal om civil beredskap handlar om civilsamhällets beredskap att stödja den militära förmågan och stärka den civila motståndskraften i händelse av krig. Kyrkan förväntas medverka med de resurser kyrkan besitter inte minst genom sin landsomfattande organisation och sitt lokala kontaktnät. Ibland kallas denna kyrkans delaktighet i den civila kraftsamlingen inför ett hotande krig med den stora grannen i öster för "andlig beredskap". För mig är detta djupt missvisande och vilseledande. Vad menar vi då med andlighet och andlig beredskap?

Andlighet i judisk-kristen tradition handlar om den livshållning som är förankrad i den profetiska kritiken av "denna världens fred". Ingenstans i det bibliska materialet framkommer denna motsats mellan de två synsätten så tydligt som i det möte som Johannesevangeliet berättar om i sitt kapitel 18. Där möts den romerske landshövdingen Pontius Pilatus och Jesus av Nasaret och anklagelsen gäller uppror mot makthavarna. Jesus säger till Pilatus att hans rike är "av annat slag" och därför slåss inte hans anhängare med den romerska militära styrkan. "Av annat slag" skulle också kunna översättas med "av andligt slag" som skiljer sig

från denna världens synsätt där makt och våld dominerar, också som ett sätt att skapa "fred".

Profeterna redan 700 år före Jesus förkunnade denna fred "av annat slag". Shalom kallas den på hebreiska. Fredens grogrund är en "andlig beredskap" där svärd ska omskapas till plogbillar och spjut till vingårdsknivar, där folken inte mer ska lära sig att strida utan var och en ska kunna sitta under sitt vinträd och sitt fikonsträd – och inte vara rädd.

"Hur vi hanterar rädsla tycks vara den springande punkten när det gäller val av vägar till fred"

Hur vi hanterar rädsla tycks vara den springande punkten när det gäller val av vägar till fred. Ända sedan bondesamhällets dagar har vägen till fred varit murar mot omgivningen, militär upprustning och tillit till avskräckning och rädsla hos dem som upplevs som fiender. När man inte litat till den egna våldskapaciteten har man sökt sig till allianser med dem som haft större militär styrka. "Fred" har skapats genom våld och krig, underkastelse och nederlag för "fiender". Situationen tycks ha varit likartad över hela jordklotet. Men från 700-talet före vår tideräkning växte en motrörelse "av annat slag" fram.

I gamla Israel förkunnade profeter som Jesaja, Mika och Hosea en fred "av annat slag" och detta hade sin motsvarighet på andra platser på jorden. I Kina predikade Konfucius mot våldet från makthavarna mot den arbetande befolkningen, i Indien lärde Buddha ut ett annat förhållningssätt till tillvaron, liksom Zaratustra i Persien och filosoferna i det antika Grekland, Hellas. Så Jesus var inte ensam där han stod ensam inför den främste representanten för det romerska imperiets hela våldskapacitet. Han hade bundsförvanter, kanske till och med i varje människas djupaste längtan.

Mot denna bakgrund borde "andlig beredskap" betyda en övning i att tänka på ett annat sätt när det gäller fredsskapande. Att tänka om och tänka nytt kan vara svårt och utmanande i en mentalitetskultur som är så intensivt präglad av "den romerska fredens" tänkesätt. Men det finns alternativa traditioner som förvaltar det annorlunda förhållningssättet med ickevåld och nästan-skärlek, rättvisa och försonande barmhärtighet som huvudingredienser i detta fredsskapande. De mystiska traditionerna i världens olika religioner är bärare av dessa tankar. "Andlig beredskap" utifrån dessa traditioners förhållningssätt är ämnet för min föreläsning. Om detta skulle jag vilja samtala.

KG Hammar, ärkebiskop emeritus

SÖNDAG 14 SEPTEMBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

Andlig beredskap

- som en övning i att tänka på ett annat sätt

"Andlig beredskap" betyder en övning i att tänka på ett annat sätt när det gäller fredsskapande. Att tänka om och tänka nytt kan vara svårt och utmanande i en mentalitetskultur som är så intensivt präglad av "den romerska fredens" tänkesätt. Men det finns alternativa traditioner som förvaltar det annorlunda förhållningssättet med ickevåld och nästaskärlek, rättvisa och försonande barmhärtighet som huvudingredienser i detta fredsskapande. De mystika traditionerna i världens olika religioner är bärare av dessa tankar.

"Andlig beredskap" utifrån dessa traditioners förhållningssätt är ämnet för K G Hammars föreläsning.

MEDVERKANDE

KG Hammar, ärkebiskop emeritus och professor

Ansvarstagande delaktighet

- kyrkoval 2025

SÖNDAG 21 SEPTEMBER

Det innebär att alla medlemmar har möjlighet att göra sin röst hörd och utöva inflytande. Framför allt när det gäller den egna församlingen men också mer övergripande i stiftet och i frågor som gäller hela kyrkan.

Inflytandet kanaliseras främst genom det vi kallar representativ demokrati, det vill säga att vi röstar fram personer som får representera oss i olika demokratiska organ. Det gäller kyrkoråd, kyrkofullmäktige, stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Var och en väljer då personer och grupperingar som tänker i likartade banor som oss själva och som vi har förtroende för.

Vill vi vara med och påverka är det därför så viktigt att vi genom att rösta ger personer mandat att företräda oss. För alla som ser den öppna kyrkan och dess verksamhet som en omistlig del av samhällslivet är det kommande kyrkovalet ett sätt att manifestera sin ansvarstagande delaktighet.

Vill vi vara med och påverka är det därför så viktigt att vi genom att rösta ger personer mandat att företräda oss. För alla som ser den öppna kyrkan och dess verksamhet som en omistlig del av samhällslivet är det kommande kyrkovalet ett sätt att manifestera sin ansvarstagande delaktighet.

MEDVERKANDE

Medlemmar i Svenska kyrkan

Kyrkoval
2025

Kyrkan och totalförsvaret

Sen många sekler tillbaka i historien har Svenska kyrkan haft en viktig roll i samhället. Vår svenska psalmskatt och flera av de kyrkliga kulturminnena är en påminnelse om detta. I samband med 2025 års Beredskapsvecka, initierad av MSB, ordnar Katedralakademin ett seminarium på temat "Kyrkan och totalförsvaret".

Stockholm stifts beredskapssamordnare Jenny Salaj håller denna gång ett seminarium där vi får lära oss mer om kyrkans roll i totalförsvaret i dåtid, nutid med blick mot framtiden. Hur kan kyrkan bidra till samhällets resiliens och andlig motståndskraft? Vilka lagstadgade uppdrag har Svenska kyrkan kvar i totalförsvaret efter skiljandet från staten?

MEDVERKANDE

Jenny Salaj, beredskapssamordnare i Stockholms stift

Andlig beredskap

– om krisen eller kriget kommer?

SÖNDAG 5 OKTOBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

I en nyligen utkommen avhandling från Uppsala universitet har forskaren Ida Olenius studerat Svenska kyrkans och andra samhällsaktörers arbete med andlig beredskap – "folkets inre försvarskraft" – under det andra världskriget. Det var ett arbete som fortsatte under kalla krigets arbete för psykologisk beredskap och bland annat resulterade i en lag om "kyrklig beredskap" 1981.

I ett nummer av tidskriften *Signum* anknäver Christoffer Wedebrand till Olenius avhandling. Han beskriver hur staten försökte planlägga den andliga beredskapen under kalla kriget, samt väcker frågor som trossamfundet behöver reflektera över i dag när totalförsvarsplaneringen har återupptagits.

Andlig beredskap kan användas för att fånga in det som rör vårt känsloliv, vår upplevelse av mening och vår uthållighet i en svårartad situation. I *Kyrkans tidning* skrev Lennart Koskinen nyligen: "I krislägen visar det sig ofta att beredskapen och förberedelserna i våra församlingar ofta kunde vara bättre. När det värsta sker är vi ändå förvånansvärt oförberedda, och agerar ofta ad hoc."

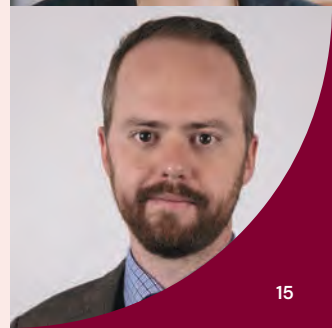
MEDVERKANDE

Lennart Koskinen, biskop emeritus, TD

Ida Olenius, TD

Christoffer Wedebrand, verksam vid Totalförsvarets forskningsinstitut

Samtalet leds av Carl-Reinhold Bråkenhielm, professor emeritus

Storkyrkans vänförening

MEDLEMSAVGIFT:

Enskild medlem
250 kr/år.

Ytterligare familjemedlem
100 kr/år.

Pensionär/student
150 kr/år.

Ständigt medlemskap
2000 kr.

Betala medlemsavgiften
via bankgiro 487-5779
eller swish 123 259 4802.
Ange namn, adress och
gärna e-post.

Storkyrkans vänförening är en förening för vänner. I just detta fall är vännen Stockholms domkyrka, Storkyrkan. Det finns inga krav förknippade med att vara med i vänföreningen. En del engagerar sig mer frekvent i föreningens arbete. Andra följer det på håll. Du bestämmer själv. Men bara genom att du är medlem i vänföreningen bidrar du till kyrkans program, musikliv, inventarier och underhåll.

Storkyrkans vänförening är en ideell förening med ändamål:

- att i samverkan med stift och församling utveckla Storkyrkans funktion som domkyrka och ett andligt-intellektuellt centrum i Stockholm,
- att vårda, förnya och för allmänheten levandegöra Storkyrkans kulturvärden och dess reformatoriska och ekumeniska arv,
- att med Storkyrkan som instrument medverka till kommunikation mellan kyrka, kulturliv och samhälle,
- att ekonomiskt stödja verksamhet vid Storkyrkan, som inte i önskad omfattning kan tillgodoses med allmänna medel.

Som medlem får du inbjudningar till vänföreningens speciella evenemang såsom besök i historiskt unika miljöer, föredrag och subventionerade sammankomster. Du får också rabatter på konserter i Storkyrkan och på viss litteratur.

Välkommen med som Storkyrkans vän!

Storkyrkans vänföreningens dag

Mäster Eckhart - mystiker som väcker resonans än idag

SÖNDAG 12 OKTOBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

Mäster Eckhart (ca 1260 – 1328) studerade och undervisade i teologi och filosofi vid Sorbonne i Paris, predikade i Köln och Strasburg. Beträdde flera höga kyrkliga poster i Tyskland.

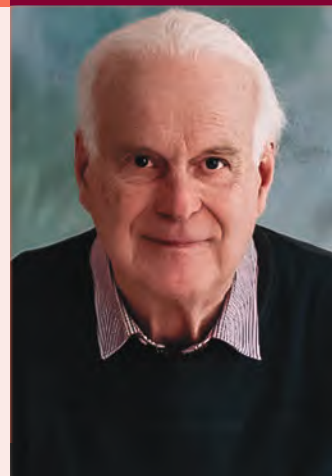
Hans skrifter och predikningar på plattyska och latin spreds och lästes redan av samtiden. Mot slutet av sitt liv hamnade han i inkvisionens klor, föga förvånande med tanke på frispråkigheten. Han försvarade sig energiskt och blev delvis frikänd men hann avlida innan påven i Avignon 1329 fällde den slutgiltiga domen.

”Mäster Eckhart är en ousinlig källa att återvända till. Hur jag än anstränger mig kommer jag inte förbi hans skrifter. En del är som poesi, inspirerade av en stor, djup ande. Så mycket klokt och svårbegripligt han skrivit! Även om alla texter inte kan fångas av förnuftet utmanar de och väcker resonans än idag.”

MEDVERKANDE

Mats Liljefors, dirigent och violinist

Amanda Liljefors, sopran

SÖNDAG 19 OKTOBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

Livets utmaningar – *hur kan vi förbereda oss?*

Även om vissa människor drabbas mer än andra, kommer vi alla att möta utmaningar i det egna livet: förlust av en nära anhörig, livshotande sjukdom, arbetslöshet, skilsmässa, känslor av meningslöshet och förr eller senare åldrande och den egna förestående döden. Kan vi förbereda oss för dessa livets alla utmaningar? Och bör vi försöka göra det?

”Mycket tyder på att den moderna människan inte mår så bra”, säger psykoanalytikern Per Magnus Johansson. ”Förmågan att lita på något större – förr kallades det Gud – har upphört. Det har blivit en förlust som vi inte lyckats hitta någon bra ersättning för.” Det behöver dock inte handla om en gudstro. Ann Lagerström menar: ”Du träder in där på scenen oförberedd, utan någon instruktionsbok som berättar för dig vad du har för roll eller hur du ska spela den och får helt enkelt pröva dig fram.” Mot bakgrund av sin forskning påpekar Önver Cetrez att för flyktingar i kris är hoppet om en bättre framtid en viktig del i att hantera existentiell oro, oftast riktad till en Gud, men med en upplevelse av en frånvarande Gud.

MEDVERKANDE

Andreas Önver Cetrez, professor i religionspsykologi vid Uppsala universitet
Per Magnus Johansson, docent i idé- och lärdomshistoria och psykoanalytiker

Ann Lagerström, journalist

Samtalet leds av Lotta Knutsson Bråkenhielm, TD

Var detta ens en begynnelse?

Kritiska perspektiv på berättelsen om Stockholmsmötet 1925

SÖNDAG 26 OKTOBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

Det ekumeniska mötet som ärkebiskopen Nathan Söderblom kallade till 1925 har varit på tapeten i samband med 100-årsfirandet. Kyrkohistoriker Fredrik Santell menar att det finns anledning att inte hugga berättelsen om dess betydelse i stenstil.

På vad sätt var det en begynnelse?

Hur förhåller mötet sig till Stockholm som ekumenisk miljö?

Vad menas med ekumenik – och vem bestämmer det?

MEDVERKANDE

Fredrik Santell, TD i kyrkohistoria

SÖNDAG 9 NOVEMBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

Klimathot, pandemier, skolskjutningar – *hur förbereder vi oss inför samhällskriser?*

”Vi lever i en orolig tid. Krig pågår i vår omvärld. Terrorism, cyberattacker och vilseledande information används för att skada och påverka oss. För att stå emot hoten behöver vi hålla ihop och ta ansvar för vårt land.”

Så läser vi i broschyren *Om kriget eller krisen kommer*, framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Krig nämns som det yttersta hotet mot vår frihet, men man ger även exempel på andra: extremväder, farliga smittor, störningar i viktiga IT-system, organiserad brottslighet.

Hur kan vi då förbereda oss, skapa beredskap så att vi kan hantera situationer av kris? Många förbereder sig genom att samla förnödenheter för att klara några veckor i isolering, men många påpekar att den viktigaste resursen är våra grannar och vänner, att bygga gemenskap och odla sociala kontakter.

MEDVERKANDE

Anders Tegnell, tidigare statsepidemiolog vid Folkhälsomyndigheten
Svante Werger, verksam vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Cecilia Melder, TD i religionspsykologi
Samtalet leds av Carl-Reinhold Bråkenhielm, professor emeritus

Fred och krig i kristen tradition

SÖNDAG 16 NOVEMBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

De senaste årens förändrade säkerhetsläge har återaktualiserat frågan om krigets vara eller icke-vara. Inom kristen teologi finns en lång tradition av kritisk reflektion över krig och fred.

I föredraget presenteras huvuddragen i denna reflektion – särskilt fokuseras den så kallade läran om det rättfärdiga kriget och kristen pacifism. Gemensamt för båda strömningarna är att de framhåller fred och rättvisa som centrala mänskliga och politiska mål. De skiljer sig däremot åt i synen på om väpnat våld/militärt våld kan vara ett legitimt medel för att uppnå dessa värden. Vilka resurser kan dessa traditioner bidra med i vår kontext där en allmän upprustning pågår och fredsörelserna arbetar i motvind? Vilka insikter kan forskning inom freds- och konfliktvetenskap bidra med? Vad säger akademisk teologi och samtida ekumenisk reflektion? Vad kan och bör kyrkans svar på denna utveckling vara? Detta är några av de huvudfrågor som aktualiseras i föredraget.

MEDVERKANDE

Jenny Ehnberg, TD, verksam vid Svenska kyrkans enhet för forskning och analys

SÖNDAG 14 DECEMBER
KL. 13.00–15.00
STORKYRKOSALEN

Professor Carl-Henric Grenholms födelsedagsföreläsning

Politisk cynism och statens etik

Den populism som blir alltmer inflytelserik i Europa och USA har åtföljts av en renässans för den politiska cynismen. Politik förstås som en motsättning mellan vänner och fiender. Därför anser flera att politiska beslut inte ska styras av moraliska överväganden. Politikens uppgift är att lyssna till folkets preferenser och att säkra den egna statens makt.

Samtidigt ställer staten moraliska krav på sina medborgare. I Sverige förväntas vi värna om svenska värderingar, det vill säga en etik som staten anser önskvärd. Målet är att skapa en homogen kultur, där mångfald ska undvikas.

Hur är denna statens etik förenlig med den politiska cynismen, enligt vilken staten själv inte är underställd några moraliska krav? Och vilka rimliga alternativ finns det till den politiska cynismen? Detta är de frågor som kommer att behandlas i denna föreläsning.

Den politiska cynismen har utvecklats av sådana politiska teoretiker som Carl Schmitt och Chantal Mouffe. Dessa teorier kommer att kritiskt granskas i föreläsningen. Mot dessa ställs den vision av politisk etik som möter hos många nutida teologer. I kristen etik framhålls att även den politiska makten bör underställas en moralisk bedömning. Samtidigt är det viktigt att staten erkänner kulturell mångfald och individens rätt att forma sina egna värderingar.

MEDVERKANDE

Carl-Henric Grenholm, professor emeritus i etik vid Uppsala universitet

Den gemensamma bekännelsen

Ett samtal med Anders kardinal Arborelius

SÖNDAG 21 DECEMBER
KL. 13.00–14.30
STORKYRKOSALEN

Den protestantiska kyrkofamiljen, till vilken Svenska kyrkan hör, är en gren som vuxit fram på det katolska trädet. I 500 år har denna gren varit helt dominerande i vårt land. På senare tid har den katolska kyrkan vuxit sig starkare inom Sverige. Den har nu också för första gången begåvats med en kardinal.

De teologiska och pastorala skillnaderna mellan kyrkorna är fortfarande påtagliga samtidigt som den ömsesidiga förståelsen och respekten glädjande nog blivit allt tydligare.

I år firar vi minnet av en av våra viktiga gemensamma rottrådar, den nicaenska trosbekännelsen som fortfarande efter 1700 år för båda är ett levande bekännelsedokument. Kanske kan firandet av denna gemensamma identitetshandling markera att de gångna 500 konfliktåren är en parentes, och att det vi har gemensamt är betydligt starkare och vägledande inför framtiden.

Denna söndag har Katedralakademin förmånen och glädjen att få ha Anders kardinal Arborelius som gäst. Han kommer att samtala om den gemensamma bekännelsen, om skiljaktigheter och ambitionen att närma sig varandra, om kyrkornas roll i världen och om hans egen roll som andlig ledare för en världsvid kyrka i svenskt minoritetssammanhang.

MEDVERKANDE

Anders kardinal Arborelius, OCD, biskop i Stockholm
Eskil Franck, docent

18 SEPTEMBER
23 OKTOBER
13 NOVEMBER

Teologiska torsdagar för medarbetare i Stockholms stift

INSPIRATION, FÖRDJUPNING OCH BILDNING OM
KYRKORELEVANT FORSKNING

18 september: Kvinnor och fred

Nedslag i 1900-talets kyrkohistoria med avstamp i Stockholmsmötet 1925 om kvinnors fredsbudskap. Vad menade de med fred och utifrån vilket perspektiv?

Maria Södling, TD i systematisk teologi och forskare på Svenska kyrkan nationell nivå.

23 oktober: Religionsdialog 100 år efter det ekumeniska mötet i Stockholm

Ekumenik och religionsdialog är inte nödvändigtvis enkelt, men kan göra skillnad. Vilka lärdomar finns att dra från Stockholmsmötet och hur ser förutsättningarna för religionsdialog ut efter 7 oktober 2023?

Jakob Wirén är adjungerad professor i religionsteologi vid Lunds universitet samt teologisk sekreterare till ärkebiskopen.

13 november: Försoningens tid – en dyrköpt påminnelse om våldets pris
Vad är fred och försoning i liv och värld när krigsretorik breder ut sig i samhället?

Ulrica Fritzson är biskop i Skara stift. Hon har disputerat i religionsfilosofi. Obs! Denna föreläsning samt samtal kl. 10–11.45. Drop-in-fika från 9.30.

Tidsramar: 09.00 Inledning samt fördjupande föreläsning.

10.10 (ca) Kaffe.

10.30 Gruppsamtal följt av gemensamt samtal och avslutning.

12.00 Stiftsmässa i Storkyrkan.

Plats: Storkyrkosalen, Gamla stan, ingång från Trädgårdsgatan 9.

ANMÄLAN

Ingen kostnad men obligatorisk anmälan via stiftets utbildningsportal.

Direktlänk: svenskakyrkan.luvit.se/LuvitPortal/activities/ActivityDetails.aspx?inapp=1&id=923

KONTAKTPERSONER

Boel Hössjer Sundman, stiftsprost i Stockholms stift,
boel.hossjersundman@svenskakyrkan.se

Normunds Kamergrauzis, domkyrkoteolog, Stockholms domkyrkoförsamling,
normunds.kamergrauzis@svenskakyrkan.se

Lisa Carr, utbildningssamordnare i Stockholms stift,
lisa.carr@svenskakyrkan.se

I samarbete med Stockholms stift.

En frivillig gåva till Katedralakademiens verksamhet tas tacksamt emot via swish 123 491 2861.

Boksamtal i Storkyrkan

18 SEPTEMBER
KL 18.00-19.30
STORKYRKAN

Den 18 september kl 18.00 startar höstens boksamtal i Storkyrkan med författare till höstens nyutkomna böcker. Först ut är Lars Lerins nya bok för alla åldrar *Pojken på andra sidan havet* om makens uppväxt i Brasilien. OBS! Förboka genom Gamla stans bokhandel.

Lite senare under hösten får vi bl a möta Kristian Fredén som skrivit romanen *En inre angelägenhet*, där Ärkebiskopen och Nobelpristagaren Nathan Söderblom kastar sin skugga över efter efterföljande släktled.

För övriga programkvällar se www.gamlastansbokhandel.com samt församlingens hemsida.

SAMTALSLEDARE

Kristina Ljunggren, präst

TORSDAGAR UNDER
HÖSTEN KL. 13.00
NICOLAISALEN

VID VARJE TILLFÄLLE
SERVERAS SOPPA TILL
EN KOSTNAD AV 50 KR

En plats för gemenskap och reflektion

SENIORTRÄFFAR MED SOPPLUNCH

HÖSTENS PROGRAM

18 september

Musik från Skomakargatan. Magnus Mårtensson

25 september

Kvinnorna i och kring familjen Tessin. Anders Odelius, författare till boken *Tessinska palatset – en rundvandring i ord och bild* berättar.

2 oktober

Gud bakom lås och bom. Ulf Lindgren, häktespräst

9 oktober

Om en morfar i det brittiska imperiets tjänst – hur kan vi förstå varandra. Annika Wirén

16 oktober

Hur vi påverkas vi av att göra och lyssna till musik – biologiskt & psykologiskt kortsiktigt & långsiktigt, positivt & negativt. Töres Theorell, professor emeritus vid Stockholms universitet

23 oktober

Visor oss emellan med Björn Johansson.

30 oktober

De enkla formerna berättar. Carola Hedman

OBS: AV BRANDSÄKER-
HETSSKÅL FÅR MAX
50 PERSONER VISTAS I
NICOLAISALEN.

NÄR DET ÄR FULLT
STÄNGS DÖRRARNA FÖR
INSLÄPP.

6 november

Minns i november.... Allsång tillsammans med Samfundet för Unison Sång under ledning av Ingrid Baumgarts.

13 november

Årets Nobelpristagare. Föreläsning av Åsa Husberg.

20 november

Anna Lindhagen – pionjär och politiker i det tidiga 1900-talets Stockholm.
Suzanne Lindhagen berättar om sin nya bok.

27 november

Vi sjunger in advent tillsammans med Mattias Wager.

4 december

Slovenien – det lilla landet som rymmer nästan allt. Sabina Kojic berättar.

11 december

Luciakaffe i Storkyrkosalen med julsmörgås, luciatåg och pepparkakslotteri.
Kostnad: 70 kr. Betalas på plats. Anmälan: 08-723 30 03 (vardagar kl. 10-15)
senast 4/12.

VÄRD

Mikael Halldin, diakon

Stockholmsteologi-er

Finns det en stockholmsteologi? Svaret är nej. Det finns inte en teologi i Stockholm. Det finns många teologier. I varje trosförsamling som tolkar religiösa urkunder uppstår teologier: Syrisk-ortodoxa, ortodoxa judar, polska katoliker, sunnimuslimer, theravadabuddhister, pingstvän-ner utgör några församlingar i Stockholm. Det räcker att gå till gudstjänsterna inom Svenska kyrkan i Stockholm för att upptäcka olika teologier: Lovsångsgudstjänster och musikgudstjänster, högmässor och veckomässor, vardagsgudstjänster och barn gudstjänster. Varje gudstjänst gestaltar teologier, medvetna eller omedvetna. Det kan också vara individer som driver den teologiska utvecklingen. Då är det enskilda personer som påverkar många andra. Stockholm har länge varit en plattform för sådana individer.

När jag var barn på 70-talet brukade jag vakna till morgonandakten klockan kvart i sju. Ofta var det Ludvig Jönsson, Lars Carlzon eller Ingmar Ström som talade. Deras andakter är de enda jag kommer ihåg. Jag har funderat på varför dessa tre gjorde intryck på mig. När de talade märktes det att det var på riktigt. Deras ord var förankrade i livet och det lät som de själva trodde på vad de sade. De hade inga tillgjorda predikaröster. För 30 år sedan var det de som gick fram och talade. De tre hade positioner i Stockholms stift. Ludvig Jönsson var pastor primarius, de andra två bisko-

par. Idag är det vardagsmat i Svenska kyrkan att predika som de gjorde. Då var de i framkant.

Den som studerar Stockholms kyrkohistoria upptäcker snart att varken Carlzon, Jönsson eller Ström var först med att vara först. Det är många i Stockholm som rört sig i teologins framkant. Det är ett mönster att i Stockholm börjar mycket som senare präglar hela landet. Det är huvudstadens villkor att avgörande beslut tas där, men det är också något annat. I en stad av Stockholms storlek blandas människor och idéer av vitt skilda slag. Det nya uppstår där nya kombinationer uppstår. Blandning är nytänkandets förutsättning. Den blandningen finns i Stockholm. Redan skärgårdsborna på medeltiden måste ha påverkats av blandning. Genom sin handel mötte de det tyska borgerskapet. En fiskarhustru från Värmdö kunde när hon var inne i Stockholm för att sälja varor komma i kontakt med tro och tankar från den europeiska kontinenten. När hon rodde hem genom Skurusundet hade hon nya idéer att tänka på som vidgade hennes tillvaro.

Det kommer aldrig att finnas en enda teologi, någonstans. Däremot finns en stark teologisk tradition genom århundradena i Stockholm. Det är nytänkandets och framkantens teologi. Det är en vilja att låta olika erfarenheter mötas och brytas. Ansatsen är reformationens: Ecclesia semper re-

formanda est. Kyrkan måste alltid förändras. Med det synsättet finns det ingen motsättning mellan lära och liv. Tvärtom kan lära och liv befrukta varandra, och i bästa fall sammansmälta. Det är framkantens teologi.

Tre personer i Stockholm har fått bestående ryktbarhet för att representera vad jag kallar framkantens teologi. De är Olaus Petri, Fredrika Bremer och Krister Stendahl. Av dem var Stendahl den ende som var född i Stockholm. Fredrika Bremer föddes utanför Åbo. Olaus Petri kom från Örebro.

Olaus Petri står staty utanför Storkyrkan där han var kyrkoherde. Det är som om han ställt sig där för att övervaka statsmakten, vars orädda kritiker han var. Gustav Vasa kunde vara hårdför, särskilt mot sina motsägare. Det var med en hårsån som Olaus Petri klarade sig undan avrättning.

Med sitt eget handlande vittnade Olaus Petri om att livets erfarenheter inte stod i motsättning till läran. Eftersom han var vigd diakon hade han avlagt löfte att leva i celibat. Trots det gömde han inte undan sitt samliv med Kristina, utan de gifte sig den 11 februari 1525. Det blev den svenska reformationens startskott.

Tre hundra år senare kämpade Fredrika Bremer med sin kristna tro i en tid av starka samhällsför-

ändringar. Hon upplevde det moderna samhällets gryning. I Storkyrkan hörde hon Marie Bebådelse-dag 1827 en predikan om Qvinnans höga och stilla kallelse. Då var hon 25 år och kom ut som teolog. Hon skrev en motpredikan.

I Bremers kamp för fred, kvinnors rättigheter och slavars frihet var drivkraften Kristus. Ofta i romanerna för hon teologiska resonemang. Morgon-väckter (1842) heter hennes teologiska programförklaring. Viktiga beslut verkar hon ibland ha fattat efter inre tilltal. Hon gjorde av allt att döma påtagliga Gudserfarenheter. Sannolikt var det där hon hämtade mod att röra sig i teologins framkant.

Framkantens teologi företrädde även Krister Stendahl. Efter en lysande internationell karriär som ledande bibelforskare vid Harvard, kallades han 1984 till Stockholms stift som biskop. Vi som var med då minns en kärv röst som skar genom mediabuset. Till exempel när det gällde kärlek mellan människor av samma kön var han solklar i sina ståndpunkter. Där var han 30 år före beslut i kyrkomötet och debatter i riksdagen. Krister Stendahl är den senaste att nämna inom framkantens teologi i Stockholm. Däremot är han inte den sista. Henrik Svennungsson som efterträdde Stendahl som biskop hade ett enastående kontaktnät bland kyrkoledarna i Europa. Det fick betydelse när järnridån öppnade 1989 och det var möjligt att på nytt fördjupa gemenskapen med kyrkorna i Östeuropa. Då blev Svennungsson

en brobyggare. Efter honom kom Caroline Krook, som är känd i en bredare allmänhet som förkunnare och författare. Hon går så att säga "genom rutan". Biskop Eva Brunne har internationell betydelse genom att rakt och tydligt stå för hbtqi. Hennes efterträdare, dagens biskop Andreas Holmberg, är i framkant inom samtidens aktuella områden. Särskilt tänker jag på hans engagemang för klimatet. Vid hans sida står domprosten Jonas Eek som är ett välkänd för sina orädda uttalanden, inte minst i den interna kyrkliga debatten. De är båda betydande opinionsbildare.

I inledningen skrev jag att det inte existerar en stockholmsteologi. Det finns många. Samtidigt lever en stark tradition just i Stockholm att göra teologi som inte fastnar i motsättningar mellan lära och liv. Livserfarenheterna är en bundsförvant i det teologiska arbetet.

Det finns kraft i stockholmsteologin så som den uttryckts av Olaus Petri, Fredrika Bremer och Krister Stendahl. Den kraften bryter fram när människor vågar visa vad de verkligen vet. Modet kommer ur djup förankring i Kristus och gemenskaper som håller för klarspråk. Att det modet har funnits genom Stockholms historia är ett arv att vara stolt över. Det påverkar många, även oss utanför Stockholm.

*Mikael Mogren,
biskop i Västerås stift*

CARL-REINHOLD
BRÄKENHIJELM

Existentiell
biologi
och kristen
skapelsetro

ESKIL FRANCK

Den kristna
trons identitet

Ett "biometriskt" perspektiv

Böcker och inspelningar

JONAS EEK

Från och med
Gud

Om trons språk och rimlighet

JONAS JONSON

Att de alla
skall bli ett

Ekumenikens väg och mål

CARL-HENRIC GRENHOLM

Vad är etik?

*Om den kritiska reflektionen
över moralen*

KARIN JOHANNESSON

Det goda livets
beskydd

*om de tio budorden som
rättesnören för ett gott liv*

Tradition, rättvisa och döden

Den medeltida katedralen dominerade inte bara stadsbilden. Den ställde sig också i tillvarons centrum. De höga valven inkluderade allt och alla, och de många sidokapellen erbjöd en mångfald av andlighet och trosuttryck. Allt som rymdes levde i ständig dialog, ibland konfliktfyllt, ibland kreativt nyskapande, ibland nyskapande just därför att det var konfliktfyllt. Men allt rymdes under valven. Katedralen blev därmed ett bildningscentrum, där många hade tillträde och kunde göra sina röster hörda. Sub specie aeternitatis – under evighetens synvinkel!

Katedralen i sin ursprungliga funktion är nu tillbaka. Storkyrkan i Stockholm var först ut i vårt land och många andra katedraler har följt efter och blivit mötesplatser för samtal om vetenskap, teologi och tro, arenor för tolkningskonflikter och möjligheter till bildning i bredaste och djupaste bemärkelse. Katedralakademien gestaltar allt detta.

Genom den bok du nu håller i din hand har Katedralakademien fått fötter. Var du än befinner dig kan du bli en del av det som skett och sker i Storkyrkans närhet. Som enskild läsare eller deltagare i ett gruppsamtal får du redskap att hantera verkligheten inte bara genom intellektuella äventyr utan också existentiellt uppfordrande. Det är spännande att vara människa i evighetens ljus under kosmiska valv!

*KG Hammar,
ärkebiskop emeritus*

(Ur Inledningen till tredje utgåvan)

MEDVERKANDE SKRIBENTER:
Bengt Brölde, Carl Reinhold Bråkenhielm,
Teresa Callewaert, Göran Collste,
Anna Davidsson Bremborg, Thomas Ekstrand,
Eskil Franck, Carl-Henric Grenholm,
Ann Heberlein, Werner G. Jeanron,
Karin Johannesson, Mattias Martinson,
Ola Sigurdson, Peter Strang, Torbjörn Tännsjö,
Niklas Ulfvebrand

Normunds Kamergrauzis (red.),
domkyrkoteolog

Böcker

Böckerna finns till försäljning i Katolsk Bokhandel, Arkens bokhandel i Uppsala och Lund samt via många nätbokhandlare som adlibris.com, akademibokhandeln.se, arken.se och bokus.com.

VAD ÄR TEOLOGI?

Teologisk bildning i akademi, kyrka och samhälle
2022, 40 s

Ola Sigurdson

Professor i systematisk teologi

Vad är teologi? Ett akademiskt ämne, den kristna kyrkans självreflektion eller en kritisk instans för religionens roll i samhället? Även i ett mångreligiöst land som Sverige har den akademiska teologin flera funktioner. Men i vår tid tycks man både i kyrka och samhälle tro att det går att klara sig utan teologi och teologisk bildning. I denna skrift diskuteras den teologiska bildningens roll historiskt och i samtid och vad dess uppgift kan vara inför framtiden.

BOOKSTAVEN DÖDAR MEN ANDEN GER LIV

Om religion som konstare eller tillvarons poesi
2023, 40 s

KG Hammar

Årkebiskop emeritus och professor

Reflektionen utgår från det faktum att det under 1800-talet aldrig blev någon konflikt mellan den framväxande vetenskapen och den konstnärliga världen. Däremot ansågs vetenskap och tro utesluta varandra. Konflikten uppstod där religion ansågs stå för färdiga och oföränderliga sanningar. Men religion är inte en samling oföränderliga sanningar utan tillit till en sanning som uppstår i mötet mellan bibeltexter och tradition å ena sidan och mänskliga situationer, kunskaper och erfarenheter å den andra. Enligt kristen tro och erfarenhet är det i detta mellanrum Anden verkar.

ÄRLIGT TALAT

Dialog som livshållning
2023, 40 s

Lisbeth Gustafsson

Journalist och teologie
hedersdoktor

Dialog är vägen till kunskap i vår tid. När vi lyssnar och knyter an till varandras erfarenheter blir vi medvetna om vår roll som deltagande observatörer av världen. Att vi är subjekt som påverkar och påverkas av skeendet omkring oss. Platsen för dialog är det mellanmännsliga mötet. Men det gäller att se upp, för ordet dialog är tyvärr ett missbrukat begrepp. Allt som beskrivs som dialog är inte dialog utan "till dialog förklädd monolog".

FRÅN OCH MED GUD

Om trons språk och rimlighet
2023, 40 s

Jonas Eek

Domprost i Stockholms
stift och docent

Storkyrkan är en reformatorisk katedral. Här har språk och undervisning spelat avgörande roller genom seklerna. Och gör så alltjämt. På kyrkans östra sida står Olaus Petri staty, den svenske reformatorn. Reformationens fråga var kommunikativ och pedagogisk. Den handlade om hur budskapet om nåden skulle bli tillgängligt och begripligt för människor. Kyrkans uppdrag är att erbjuda språk där tron blir möjlig. Människor som söker kyrkan har rätt att förvänta sig det. I Mäster Olofs efterföljd blir den ständiga frågan vilka folkspråk evangeliet behöver översättas till i dag.

DEN KRISTNA TRONS IDENTITET

Ett "biometriskt" perspektiv
2024, 49 s

Eskil Franck

Docent

Under kristendomens långa historia har det hela tiden rätt delade meningar om hur tron ska förstås och tillämpas. Dessa skiftande tolkningar har idag lett till en förändrad bild av tron både i teorin och praktiken. Frågan inställer sig då vad vi egentligen har gemensamt med de första kristna som gick ut i världen med budskapet? Vilken är den grundläggande identiteten som vi har att förhålla oss till och ta spjörn mot om vi fortfarande vill kalla oss kristna?

HISTORIEN BOR HOS OSS ALLA

Om Stockholms stifts
historia och identitet
2024, 49 s

Fredrik Santell

Teologie doktor i kyrkohistoria

En skrift som vill inspirera till ett mer förutsättningslöst stiftshistoriskt studium av Stockholms stifts historia och identitet som – när man skrapar på ytan – visar sig vara imponerande i sin mångfald men också i sin komplexitet.

ATT DE ALLA SKALL BLI ETT

Ekumenikens väg och mål
2025, 51 s

Jonas Jonson
Biskop emeritus och docent

I denna skrift målas ekumenikens historia med snabba penseldrag. Den första stora ekumeniska kyrkokonferensen i modern tid ägde rum i Stockholm 1925. Stockholmsmötet hade en förhistoria som gick tillbaka ända till de ekumeniska konciliernas tid. Det inledde den moderna kyrkoekumenikens århundrade. Det har fördjupat kristenhetens gemensamma tro, enat kyrkorna och öppnat dem mot samhället, kulturerna och världsreligionerna. Utan att tänka mycket på det, lever vi mitt i en ny reformation.

EXISTENTIELL BIOLOGI OCH KRISTEN SKAPELSETEOLOGI

2025, 56 s

Carl-Reinhold Bråkenhielm
Professor emeritus i empirisk livsåskådningsforskning

Om den nutida ateismens invändningar liksom de svar som framställts av kristna teologer och filosofer. En grundtanke i boken är att man måste göra en åtskillnad mellan evolutionsteori och evolutionstolkning. Kristen skapelsetro tolkas som en helhetstolkning i dialog med andra icke-kristna tolkningar. Min huvudpoäng är att det inte behöver finnas en konflikt mellan skapelsetro och biologisk vetenskap.

Det innebär inte att alla frågor har enkla och definitiva svar.

VAD ÄR ETIK?

Om den kritiska reflektionen
över moralen
2025, 48 s

Carl-Henric Grenholm
Professor emeritus i etik

I denna skrift hävdas att etiken ska förstås som en kritisk reflektion över moralen. Dess uppgift är att undersöka huruvida våra normer och värderingar är berättigade. I ett demokratiskt och mångkulturellt samhälle har vi alla ansvar att bidra till en offentlig och kritisk dialog över moralens innehåll. Detta gäller också den kristna kyrkan, vars uppgift är att framhålla både människovärdets betydelse och radikaliteten i ett kristet kärleksideal. Men i den etiska dialogen behöver vi vara ödmjuka och undvika varje form av moralism.

DET GODA LIVETS BESKYDD

Om de tio budorden som
rättesnören för ett gott liv
2025, 48 s

Karin Johannesson
Biskop i Uppsala stift och docent

NYHET! Vad är ett gott och lyckligt liv? Hur skyddar vi det egna och det gemensamma livet på bästa sätt? De tio budorden är allmänmänskliga och har i alla tider fungerat som rättesnören för ett livsbejakande liv.

Bokrelease 31 augusti. Läs mer på sid 8.

Liten bok om ett stort ämne

Carl-Henric Grenholm, professor emeritus i etik vid teologiska fakulteten i Uppsala har skrivit en liten bok om ett stort ämne. I *Vad är etik? Om den kritiska reflektionen över moralen* behandlas på knappt 40 sidor frågor om moralen som social institution, etik som kritik av moralen, människans värdighet, den kristna etikens specifika bidrag och etik som demokratisk deliberation.

Författaren har haft ett stort inflytande över den teologiska etiken i Sverige, alltsedan han disputerade 1973 på en avhandling om kristen social-etik. Han har undervisat tusentals studenter och handlett ett stort antal doktorander till disputation. Nyligen publicerade han även ett banbrytande verk om politisk filosofi och etik. Det finns således stor kunskap och en gedigen reflexion bakom skriften *Vad är etik?*

Grenholm föreslår att vi bör skilja mellan begreppen moral och etik, där moral är uppfattningar om vad som är rätt och gott, medan etik är en teoretisk och kritisk reflexion över moralen. Vad betyder då kritik här? Kritik har ofta en negativ innebörd, men hos Grenholm betyder det snarare, som hos filosofen Immanuel Kant, en undersökning av fenomenet moral. Därmed kan etik bedrivas på universiteten, men som Grenholm hävdar har vi alla ett ansvar att bidra till den etiska reflexionen. Här hänvisar han till den tyske

filosofen Jürgen Habermas diskursetik, som innebär att människor utifrån ömsesidighet och respekt tillsammans diskuterar sig fram till välgrundade uppfattningar i moraliska frågor. Till denna diskussion är alla välkomna och den berikas av att deltagarna har olika religiösa och ideologiska utgångspunkter. Grenholm avvisar med rätta idén om "svenska värderingar" som proklamerats på senare tid. Detta begrepp skapar ett motsatsförhållande mellan "vi" och "dom" och förhindrar en öppen dialog.

Ger då kristendomen något särskilt bidrag till etiken? Detta förnekas av teologer särskilt inom katolsk tradition som utgår från läran om den naturliga lagen, medan vissa protestantiska teologer hävdar att den kristna etiken är unik. Grenholm argumenterar för en medelväg. Han menar att varje människa genom sitt förnuft kan komma fram till vad som är rätt, men att Jesu radikala kärleksbud ger en fördjupad förståelse för vad medmänsklighet och människans värdighet betyder.

Skriften *Vad är etik?* ger en god överblick över etiken och kan förhoppningsvis leda läsaren vidare till fördjupade studier av detta viktiga ämne.

Göran Collste,
professor emeritus i tillämpad etik
vid Linköpings universitet

Inspelade föredrag

Ta del av föredragen via
[svenskakyrkan.se/
stockholmsdomkyrkoforsamling/
katedralakademin](https://svenskakyrkan.se/stockholmsdomkyrkoforsamling/katedralakademin)

DOMEN-SYNDEN-SKULDEN OCH DÖDEN

Lyssna till Eskil Franck, docent och Caroline Krook, biskop emerita, som samtalar om hur vi tolkar bibeltexterna, hur bundna eller fria vi är i förhållande till dem...

VAD ÄR TEOLOGI?

Lyssna till Ola Sigurdson, professor i systematisk teologi, som diskuterar den teologiska bildningens roll i historia och i samtid och vad dess uppgift kan vara inför framtiden.

BOOKSTAVEN DÖDAR MEN ANDEN GER LIV

KG Hammar, ärkebiskop emeritus, var inbjuden att ge ett "födelsedagsföredrag" vid Katedralakademin. Det föredraget kan du ta del av här.

VILKEN HUNGER ÄR DET VI FÖRSÖKER MÄTTA MED EKONOMI OCH KONSUMTION?

Antje Jackelén, ärkebiskop emerita, samtalar med domprost Jonas Eek om vad det är att vara människa, hur vi behåller förmågan att möta det främmande samt vilken hunger det är vi försöker mätta med ekonomi och konsumtion?

DEN HISTORISKE PERSONEN JESUS: VAD KAN MAN VETA?

Hur arbetar forskare för att förstå Jesus budskap och verksamhet i det judiska samhället på hans tid? Professor Cecilia Wassén, förklarar och berättar.

TRO OCH POLITIK

Vilken relevans har religiösa övertygelser för våra politiska ställningstaganden? Lyssna till Carl-Henric Grenholm, professor emeritus i etik.

EXISTENTIELL BIOLOGI OCH KRISTEN SKAPELSETEOLOGI

Carl-Reinhold Bråkenhielm, professor emeritus i empirisk livsåskådning, i samtal med Mikael Stenmark, professor i religionsfilosofi, om evolutionsteorin och dess förhållande till olika sätt att se på tillvaron i stort med särskilt fokus på kristen skapelseteologi.

KYRKAN MELLAN TEOLOGI OCH RELIGIONSVETENSKAP

Samtal om utvecklingen inom den teologiska delen av universiteten och akademien, främst i Sverige. Karin Johannesson, biskop i Uppsala stift, docent och Philip Geister, SJ, rektor för Newmaninstitutet. Samtalet leds av Eskil Franck, docent.

VAD ÄR ETIK?

Om den kritiska reflektionen över moralen. Carl-Henric Grenholm, professor emeritus i etik, Jenny Ehnberg, teologie doktor i etik och Torbjörn Tännsjö, professor emeritus i praktisk filosofi.

AKADEMIER – VARFÖR FINNS DE?

Behövs akademier av detta slag och vad innebär det att ha ett akademiskt förhållningssätt? Domprost Jonas Eek i samtal med Mats Malm, Svenska Akademiens ständige sekreterare.

En frivillig gåva till Katedralakademiens
förlag tas tacksamt emot via swish 123
491 2861.

Veckans spaning med domprost Eek

VARJE VECKA KAN DU TA DEL AV ETT NYHETSBREV MED
EN AKTUELL "SPANING" SIGNERAD DOMPROST JONAS EEK.

OM DU ÄR INTRESSERAD
KAN DU PRENUMERERA
VIA [SVENSKAKYRKAN.SE/
STOCKHOLMSDOM-
KYRKOFORSAMLING/](https://svenskakyrkan.se/stockholmsdom-kyrkoforsamling/)

#64 Beredskap

Det är inte alltid man känner igen sig i Per Albin Hansson. Men ibland så...

Jag tänker inte på hans livsöde, livssyn eller livsstil. Nej, det är citat från honom som florerat på sistone som känns särskilt aktuellt.

Per Albin Hansson föddes 1885 och var son till muraren Carl Hansson och pigan Kjersti Persdotter. På nätet lär jag mig att han som barn bara kallades Per. Men när han skulle konfirmeras, i Sankt Pauli kyrka i Malmö, fanns ytterligare en konfirmand i gruppen som också hette Per Hansson. Prästen, komministern Olsson, ville kunna skilja pojkarna åt och undrade om någon av dem hade ytterligare namn. Per Albin meddelade sitt tillnamn och dubbelnamnet blev hans.

Som präst är det lätt att känna igen svårigheterna med att lära sig konfirmandernas namn eller att skilja ungdomarna åt. Men inte heller här ligger igenkänningen.

Den handlar om beredskap. För likt Per Albin Hansson lever vi i beredskapstider. Alltmer av samtalen, både i offentligheten och i umgängeskretsen, kretsar kring risk, beredskap, prepping, hot och skydd. Och på arbetsplatserna anordnas beredskapsdagar.

Allt detta är bra och klokt. Men det finns också något provocerande och frustrerande i det hela. Helst av allt skulle vi vilja ägna tiden och kraften åt annat, åt kärnuppgifterna. I just detta har jag, under senare tid, känt igen mig i ett kraftfullt citat från Per Albin:

"Det är ju fan att allt vad jag och mina kamrater velat åstadkomma nu ska gå till spillo. Vi ha velat ha social utjämning för sjuka och gamla och så mycket annat. Nu komma vi att få satsa allt på militära företag, artilleri, kryssare och flygplan. Är det inte fan?"

Det är lätt att känna igen sig. Och kanske är hans fråga mer mångbottnad än han själv visste.

*Det viktiga är inte att du bekänner dina synder.
Det viktiga är att du bekänner din kärlek.*

CAROLINE KROOK

**Svenska
kyrkan**

Stockholms domkyrkoförsamling
Stortorget 1, Gamla stan,
111 29 STOCKHOLM
stockholmsdomkyrkoforsamling.se

